

Εφετείου Πειραιά: 1117/1987

Πηγή: Πειραιϊκή Νομολογία 1987 σελ. 221

Σύμβαση ναυτικής εργασίας. Απόλυση του ναυτικού λόγω ασθενείας – Εργατικό ατύχημα – Έννοια – Ολική ανικανότητα προς άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος – Αποζημίωση του ναυτικού – Υπολογισμός της – Μισθοί ασθενείας – Υπολογισμός τους.

Η εξακολούθηση της απασχόλησης του εργαζόμενου με τις ίδιες κανονικές και συμφυείς προς την εργασία του συνθήκες και μετά τον κλονισμό της υγείας του, δημιουργεί πλέον συνθήκες παροχής εργασίας, οι οποίες καθίστανται εφεξής ασυνήθεις και εξαιρετικές, δηλαδή προσλαμβάνουν τον χαρακτήρα του βιαίου συμβάντος, εν όψει των διατάξεων των άρθρων 288 και 662 ΑΚ, με τις οποίες επιβάλλεται στον εργοδότη η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του σύμφωνα με την καλή πίστη και ιδίως η ρύθμιση της εργασίας με τρόπο που προστατεύει την ζωή και την υγεία των εργαζομένων.

Πρόεδρος: Γ. Βελλής

Εισηγητής: Γ. Τζανετής

Δικηγόροι: Ν. Δόμβρος, Κ. Ντέγκας

Επειδή, εκ της καταθέσεως του ενώπιον του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου ενόρκως εξετασθέντος μοναδικού μάρτυρος Η.Β., εκ της νομίμως κατατεθείσης «εκθέσεως ιατρικής πραγματογνωμοσύνης» του διορισθέντος πραγματογνώμονος παθολόγου – καρδιολόγου ιατρού Ι.Γ, εκ της εκθέσεως του ορισθέντος υπό των εναγομένων τεχνικού συμβούλου καρδιολόγου ιατρού Ι.Μ., εκ των διαλαμβανομένων εις τας προτάσεις των διαδίκων εκ των επικαλουμένων και προσκομιζομένων υπ' αυτών εγγράφων και εκ της όλης συζητήσεως, κατά την κρίσιν του Εφετείου τούτου, αποδεικνύονται τα κάτωθι: Αι προσβαλλόμενοι αποφάσεις εξεδόθησαν επί της από 17 Δεκεμβρίου 1984 αγωγής του Κ.Ζ. κατά 1) της αλλοδαπής εταιρίας υπό την επωνυμία «Μ.Ρ.Σ.Κ. Σ.Α.», 2) Της ενταύθα εγκατεστημένης εταιρίας υπό την επωνυμία «Χ.Κ.Ν. Σ.Α.» και 3) Ε.Μ.Α., κατοίκου Αθηνών. Η πρώτη εναγομένη είναι πλοιοκτήτρια του υπό ελληνικήν σημαίαν ποντοπόρου φορτηγού πλοίου «Μ». Την αλλοδαπήν αυτήν εταιρίαν αντιπροσωπεύει εις την Ελλάδα η δευτέρα εναγομένη εταιρία, νομίμως εκπροσωπούμενη υπό της τρίτης εναγομένης. Περί το μέσον Σεπτεμβρίου 1983, ο ενάγων ναυτικός και η δευτέρα εναγομένη, ενεργούσα ως αντιπρόσωπος της πλοιοκτήτριας εταιρίας και νομίμως εκπροσωπούμενη, κατήρτισαν ενταύθα σύμβασιν ναυτικής εργασίας, αορίστου χρονικής διάρκειας, δυνάμει της οποίας ο ενάγων εναυτολογήθη την 21 Σεπτεμβρίου 1983 επί του πλοίου «Μ» ως Γ' Μηχανικός, έναντι του μισθού, ο οποίος προβλέπεται υπό της οικείας ελληνικής συλλογικής συμβάσεως ναυτικής εργασίας. Υπό την ειδικότητα αυτήν προσέφερεν ο ενάγων την επί του πλοίου εργασία του μέχρι της 11^{ης} Δεκεμβρίου 1983, οπότε προήχθη εις Β' Μηχανικόν και εξηκολούθησεν έκτοτε να εργάζεται επί του ιδίου πλοίου, υπό την νέαν αυτήν ειδικότητα, μέχρι της 11^{ης} Απριλίου 1984, οπότε απελύθη εις τον λιμένα Χαλκίδος ένεκεν ασθενείας. Ως προς την νόσον του ενάγοντος και τα προς αυτήν συναρτώμενα περιστατικά, αποδεικνύονται τα εξής: Την 15 Σεπτεμβρίου 1983, δηλαδή ολίγον προ της ναυτολογήσεώς του, υπεβλήθη ο ενάγων εις γενικήν ιατρικήν εξέτασιν, ο δε αρμοδίως εξουσιοδοτημένος υπό του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας ιατρός επιστοποίησεν «ότι ο ανωτέρω ναυτικός ευρίσκετο εις καλήν υγείαν και κατάλληλος προς ναυτολόγησιν» (βλ. το επ' νόματι του ενάγοντος δελτίον – πιστοποιητικόν, το οποίον εξεδόθη την 15.9.1983 υπό της Ιατρικής Υπηρεσίας Ναυτικών). Κατά το από 9 μέχρι 28 Μαρτίου 1984 χρονικόν διάστημα το πλοίον είχε πλευρίσει εις τον επισκευαστικόν μώλον Δραπετσώνας Πειραιώς προς επισκευήν της κυρίας μηχανής, των βοηθητικών μηχανημάτων και των δεξαμενών θαλασσίου έρματος και πετρελαίου. Την 29 Μαρτίου 1984 το πλοίον ανεχώρησε δια το αγκυροβόλιον Πειραιώς και εκείθεν κατέληξε την 30 Μαρτίου 1984 εις τα Ναυπηγεία Χαλκίδος προς δεξαμενισμόν. Εκ των σχετικών λογαριασμών μισθοδοσίας τους οποίους κατήρτισεν ο Πλοίαρχος, δια τον μήνα Μάρτιον 1984, προκύπτει ότι ο ενάγων ειργάσθη υπερωριακώς επί 231 ώρας, δηλαδή ειργάζετο καθημερινώς, κατά μέσον όρον, επί 16 ώρας συνολικώς. Την 1^{ην} Απριλίου 1984 ο ενάγων ησθάνθη προκάρδιον άλγος. Αμέσως ανέφερε το γεγονός εις τον Α' μηχανικόν και εις τον Υποπλοίαρχον, ο οποίος ήτο υπεύθυνος

υγειονομικός αξιωματικός του πλοίου. Όλοι όμως, συμπεριλαμβανομένου του ενάγοντος, εθεώρησαν ότι πρόκειται περί άλγους προερχομένου εκ κρυολογήματος, προς ανακούφισιν δε του ενάγοντος ο Υποπλοίαρχος εχορήγησεν εις αυτόν αλοιφήν VICKS δι' εντριβάς και ασπιρίνας. Μετά ταύτα ο ενάγων εξηκολούθησε να εργάζεται όπως προηγουμένως, χωρίς να εξετασθή υπό ιατρού. Περί την 17.30' ώραν της 11^{ης} Απριλίου 1984 ο ενάγων ησθάνθη εντόνους πόνους εις την καρδιακήν χώραν, ένεκα δε τούτων ο Α' Μηχανικός μετέφερεν αμέσως αυτόν δι' αυτοκινήτου εις Αθήνας. Φθάσας εκεί εισήχθη αμέσως εις το θεραπευτήριον «Ευαγγελισμός» όπου διεπιστώθη ότι έπασχεν από οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου και παρέμεινεν αυτόθι νοσηλευόμενος μέχρι της 26^{ης} Απριλίου 1984. Ο υπό του πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου διορισθείς πραγματογνώμων καρδιολόγος – παθολόγος ιατρός Ιάκωβος Γκαλμίδης, δια της νομίμως κατετεθείσης εκθέσεώς του υπό ημερομηνίας 3 Φεβρουαρίου 1986, παρατηρεί, σχετικώς, τα εξής: «... ο ενάγων δέκα περίπου ημέρας προ του επισυμβάντος εμφράγματος παρεπονέθη δια προκάρδιον άλγος. Θα έπρεπε τον χρόνο εκείνον αμέσως να μεταβή εις ιατρόν ή εις νοσοκομείον, παύων πάσαν εργασίαν και όχι να περιορισθή εις ασπιρίνας και εντριβάς δια VICKS, ασφαλώς δε να μην εξακολουθήσει εργαζόμενος καθ' άπαν το χρονικόν διάστημα από της εκδηλώσεως των συμπτωμάτων προκαρδίου άλγους, ήτοι από περίπου της 1.4.1985 έως την 11.4.1985». Κατά την υπό του Εφετείου τούτου γενομένην εκτίμησιν των ως άνω αποδεικνυομένων περιστατικών, δεν προκύπτει εξ αυτών ότι η νόσος του ενάγοντος οφείλεται εις δόλον της εργοδότηδος εταιρίας ή των προστηθέντων υπ' αυτής φυσικών προσώπων, ούτε ότι το ατύχημα οφείλεται εις παράβασιν ειδικών διατάξεων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών περί ειδικών όρων ασφαλείας των εργαζομένων ναυτικών, ούτε τέλος αποδεικνύεται ότι συνετελέσθη εκ πταισματος των εναγομένων, ή των προστηθέντων υπ' αυτών φυσικών προσώπων, οιαδήποτε αδικοπραξία εις βάρος του ενάγοντος δικαιολογούσα την αξίωσιν τούτου προς αποζημιώσιν και χρηματικήν ικανοποίησιν λόγω ηθικής βλάβης κατά τας διατάξεις των άρθρων 298, 914, 922, 929 και 932 του ΑΚ (βλ. Ολομ. ΑΠ 965/1985, ΕΝΔ 14 σελ. 73, ΕφΠειρ 1180/1981, ΕΝΔ 10, σελ. 245, ΕφΠειρ 74/1983, ΕΝΔ 11, σελ. 350). Τα αποδεικνύόμενα όμως ως άνω περιστατικά οδηγούν εις την κρίσιν ότι ο ενάγων υπέστη εργατικόν ατύχημα, υπό την έννοιαν του άρθρου 1 του κωδ. νόμου 551/1915. Ειδικώτερον, αι συνθήκαι απασχολήσεως του ενάγοντος ήσαν κανονικαί και συμφυείς προς την εργασίαν του ως Β' Μηχανικού μέχρι της 1^{ης} Απριλίου 1984, οπότε ενεφανίσθη το προκάρδιον άλγος και εξεδηλώθη τοιουτοτρόπως κλονισμός της υγιεινής καταστάσεως του ενάγοντος. Αλλ' η εξακολούθησις της απασχολήσεως του ενάγοντος, υπό τας ιδίας συνθήκας, και μετά τον εκδηλωθέντα κλονισμόν της υγείας του, δημιουργεί πλέον συνθήκας παροχής εργασίας αι οποίαι, μολοντί ήσαν προηγουμένως κανονικαί, καθίστανται εφεξής ασυνήθεις και εξαιρετικά, δηλαδή προσλαμβάνουν χαρακτήρα του βιαίου συμβάντος, εν όψει των διατάξεων των άρθρων 288 και 662 ΑΚ, δια των οποίων επιβάλλεται εις τον εργοδότην η εκπλήρωσις των υποχρεώσεων αυτού συμφώνως προς την καλήν πίστιν και ιδίως η ρύθμισις της εργασίας κατά τρόπον προστατεύοντα την ζωήν και την υγείαν των εργαζομένων (ΑΠ 1090/1985, ΕΝΔ 14, σελ. 313, ΑΠ 164/1986 ΕΝΔ 15, σελ. 81). Όθεν, το πρωτοβάθμιον Δικαστήριον ορθώς τον Νόμον εφήρμοσε και ορθώς τα αποδεικτικά μέσα εξετίμησεν, αφού απέρριψε κατ' ουσίαν τα αιτήματα της αγωγής περί αποζημιώσεως του ενάγοντος κατά τας κοινάς διατάξεις (κυρία βάσις αγωγής) και περί χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης, απεφάνθη δε περαιτέρω ότι ο ενάγων υπέστη εργατικόν ατύχημα υπό την έννοιαν του άρθρου 1 του κωδ. νόμου 551/1915. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι τα αντίθετα υποστηρίζοντες πρώτος και δεύτερος λόγοι της εφέσεως του ενάγοντος και πρώτος λόγος της εφέσεως των εναγομένων.

Επειδή, εκ των μνημονευθέντων εις την προηγουμένην αιτιολογίαν αποδεικτικών μέσων, κατά την κρίσιν του Εφετείου τούτου, αποδεικνύονται επίσης τα κάτωθι: Ένεκα του προαναφερθέντος ναυτεργατικού ατυχήματος ο ενάγων κατέστη δια βίου ολικώς ανίκανος (100%) προς άσκησιν του ναυτικού επαγγέλματος του Β' Μηχανικού και παντός ετέρου κοινωνικώς και οικονομικώς ισοδυνάμου επαγγέλματος (βλ. την από 3 Φεβρουαρίου 1986 έκθεσιν ιατρικής πραγματογνωμοσύνης του παθολόγου – καρδιολόγου Γ. και την υπ' αριθμόν 468/12.2.1985 γνωμάτευσιν της Ανωτάτης του Ναυτικού Υγειονομικής Επιτροπής). Εξ ετέρου, ο μέσος όρος του μηνιαίου μισθού του ενάγοντος κατά το τελευταίον προ του

ατυχήματός του δωδεκάμηνον αντιστοιχεί εις δραχμάς 212.442 (βλ. τους λογαριασμούς Μισθοδοσίας του ενάγοντος, συνταγένας υπό του Πλοιάρχου, και τας βεβαιώσεις περί των αποδοχών τούτου, συνταγείσας υπό της δευτέρας εναγομένης). Τούτοις ακολούθως και εν όψει των διατάξεων των άρθρων 3 έως 5 του κωδ. νόμου 551/1915 δικαιούται ούτος αποζημιώσεως εκ 3.898.956 δραχμών ($212.442 \times 12 \times 6 = 100.000 : 4 + 100.000$). Επίσης όπως εγράφη εις την προηγουμένην αιτιολογίαν, κατά το από 1^{ης} μέχρι 11^{ης} Απριλίου 1984 χρονικόν διάστημα ο ενάγων εξηκολούθησε να εργάζεται επί του πλοίου «Μ» ως και πρότερον, δηλαδή απησχολείτο υπερωριακώς επί οκτάωρον περίπου καθημερινώς. Τούτο προκύπτει ιδίως εκ της εκτιμήσεως του συνόλου των λογαριασμών μισθοδοσίας του ενάγοντος και μάλιστα εκ της αντικαταβολής των μέχρι της 31^{ης} Μαρτίου 1984 λογαριασμών προς τον τελευταίον λογαριασμόν, ο οποίος καλύπτει το κρίσιμον χρονικόν διάστημα των 11 ημερών και δεν υπεγράφη υπό του ενάγοντος. Δια την τοιαύτην υπερωριακήν απασχόλησιν των 11 ημερών edικαιούτο να λάβη ο ενάγων δραχμάς 48.136, έναντι των οποίων έλαβε μόνον δραχμάς 10.500 και συνεπώς οφείλεται εις αυτόν η διαφορά εκ δραχμών 37.636. Όθεν, το πρωτοβάθμιον Δικαστήριον, κατ' ορθήν του Νόμου εφαρμογήν και κατ' ορθήν των αποδεικτικών μέσων εκτίμησιν επεδίκασεν εις τον ενάγοντα, δια της εκκαλουμένης οριστικής αποφάσεώς του, τα προαναφερθέντα χρηματικά ποσά (3.896.956 και 37.636 δραχμών, αντιστοίχως). Επίσης, ορθώς το πρωτοβάθμιον Δικαστήριον εφήρμοσε την διάταξιν του άρθρου 346 ΑΚ, περί οφειλής νομίμων τόκων από της επιδόσεως της αγωγής, διότι αι εναγόμεναι, κατά τον χρόνον της αποναυτολογήσεως του ενάγοντος, είχαν ευλόγους αμφιβολίας ως προς τον υποστατόν και ιδίως ως προς το ύψος των νομίμων αξιώσεων του ενάγοντος. Όθεν, πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι οι τα εναντία υποστηρίζοντες τέταρτος λόγος της εφέσεως του ενάγοντος και δεύτερος, τρίτος, πέμπτος λόγοι της εφέσεως των εναγομένων.

Επειδή, εις την προκειμένην υπόθεσιν, προς υπολογισμόν του μισθού ασθeneίας, τον οποίον δικαιούται ο ενάγων, λαμβάνεται υπ' όψιν η δια το έτος 1984 ισχύουσα συλλογική σύμβασις ναυτικής εργασίας πληρωμάτων ποντοπόρων φορτηγών πλοίων, η οποία εκυρώθη δια της υπ' αριθμόν ΥΑ 70114/4894/1984 αποφάσεως του Υπουργού Εμπορικού Ναυτιλίας (ΦΕΚ/Β' 369/12.6.1984). Κατά την παραγρ. 2 του ΙΓ' κεφαλαίου της ρηθείσης συλλογικής συμβάσεως «εν περιπτώσει ατυχήματος ο μισθός ασθeneίας καθορίζεται εις το 100% του μισθού της συλλογικής συμβάσεως» δια δε του Α' κεφαλαίου της ίδιας συλλογικής συμβάσεως ο μισθός του Β' Μηχανικού καθορίζεται εις δραχμάς 58.235. Τούτοις ακολούθως και κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 66 του ΚΙΝΔ, ο ενάγων δικαιούται μισθόν ασθeneίας εκ δραχμών 232.940 (58.235×4), χωρίς προσθήκην και του αντιτίμου τροφής (πρβλ. την παραγρ. 1 του κεφαλαίου ΙΓ' της ως άνω συλλογικής συμβάσεως, δια της οποίας καθορίζεται ειδικός μισθός των ασθενούντων και νοσηλευομένων εκτός πλοίου ναυτικών). Έναντι του ποσού των 232.940 δραχμών, έλαβεν ο ενάγων δραχμάς 218.380 (βλ. την προσκομιζομένην από 31 Ιανουαρίου 1985 απόδειξιν) και δικαιούται να λάβη την προκύπτουσα δαιφοράν εκ δραχμών 14.560. Όθεν, έσφαλε το πρωτοβάθμιον Δικαστήριον το οποίον, δια της εκκαλουμένης οριστικής αποφάσεώς του, επιδίκασεν εις τον ενάγοντα, εκ της αιτίας ταύτης, δραχμάς 62.560. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθή ως αβάσιμος και ο τρίτος λόγος της εφέσεως του ενάγοντος, δια του οποίου υποστηρίζει ούτος ότι έπρεπε το πρωτόδικον δικαστήριον να επιδικάση εις αυτόν εκ της ρηθείσης αιτίας υπόλοιπον εκ δραχμών 109.148. Εξ ετέρου, μη υφισταμένου προς έλεγχον ετέρου παραπόνου του εκκαλούντος – ενάγοντος, πρέπει να απορριφθή συνολικώς κατ' ουσίαν η υπό κρίσιν έφεσις του. Περαιτέρω όμως πρέπει να γίνη δεκτός κατ' ουσίαν ο τέταρτος λόγος της εφέσεως των εναγομένων (καθ' ο μέρος αναφέρεται εις τον συνυπολογισμόν του αντιτίμου τροφή εις τον μισθόν ασθeneίας) και να εξαφανισθή η εκκαλουμένη οριστική απόφασις, κρατουμένης δε της ενδίκου υποθέσεως εις το Εφετείον τούτο, πρέπει να δικασθή αύτη κατ' ουσίαν (άρθρον 535 παρ. 1 ΚΠολΔ).

Επειδή, βάσει των εις τας προηγουμένας αιτιολογίας αναφερομένων ως αποδεικνυομένων περιστατικών, πρέπει να γίνη μερικώς δεκτή κατ' ουσίαν η υπό κρίσιν αγωγή και να υποχρεωθούν αι εις ολόκληρον ευθυνόμενα εναγόμενα να καταβάλουν εις τον ενάγοντα συνολικώς δραχμάς 3.951.152 ($3.989.956 + 37.636 + 14.560$) μετά του νομίμου τόκου των από της επιδόσεως της αγωγής. Τα δικαστικά έξοδα των διαδικών πλευρών, δι' αμφοτέρους

τους βαθμούς δικαιοδοσίας, πρέπει να συμψηφισθούν ολικώς, διότι τελικώς εκάστη πλευρά μερικώς νικά και μερικώς ηττάται έναντι της ετέρας, ειδικώς δε ο ενάγων (του οποίου η έφεσις απορρίπτεται κατ' ουσίαν) αμφέβαλεν ευλόγως περί την έκβασιν της δευτεροβαθμίου δίκης (βλ. άρθρα 178 παρ. 1, 179 και 183 ΚΠολΔ).